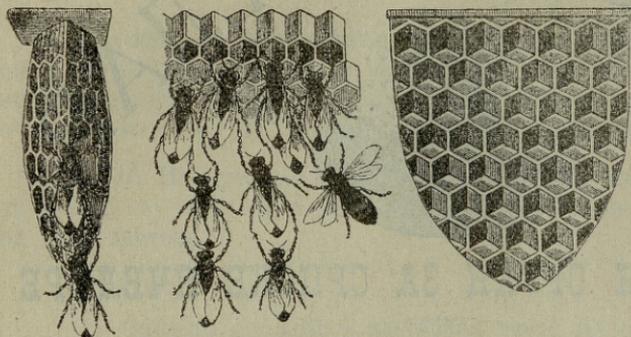

восак и градити саће. Тај нагон немој им ускратити. Зато им подај празне оквири са почецима или још боље оквири са вештачким саћем, које ће оне извести и доградити. Ове оквири мећи напред на четврто пето место између два оквира са леглом.

Пчеле граде саће.

У овом месецу је најбоље купувати кошнице. Ако купиш ђерзонке, то ти је најлакше да се увериш да ли су добре. Отвори сваку и разгледај, види какво је друштво, какво саће, какво легло и где је матица. Ако можеш дознати за ста-

рост матице онда дакако да ћеш узимати кошнице са младим матицама.

Код куповања простих плетара иде већ нешто теже, јер не можеш их тако разгледати као што можеш ђерзонку, али опет пази на ово: види има ли доста друштва и како ради вредно или споро. Ако се дотакнеш кошнице, а пчеле се оштро устреме на тебе или су се задале вредно у посао, знак је да кошница није рђава; али ако разгледаш коју кошницу, okreћеш је и куцкаш по њој а она потмуло зуји, а пчеле мирно стоје или се споро крећу знај да је рђава. Осим тога не узимај кошницу која има старо поцрнело саће и која има трутовскога саћа. Најбоље је да узмеш здраву маторку која се прошле године ројила, јер у тој кошници је млада матица. Лањски првенац не узимај, јер је у њему матора матица.

Поређај у пчелињаку мале валове са водом, у воду метни иверја или маховине, да се пчеле не даве.

Свршетком овога месеца, ако су пчеле штогод меда сабрале можеш нешто одвадити. То се може чинити особито у крајевима где има пролетње паше, где има ренице, доста воћа и т. д.

И у овом месецу чувај да легло не захлади.

Иван Маширевић.

Како треба пчеларити у Подгорици у Црној Гори?

Црногорским пчеларима приказао Јован Живановић.

У „Просвјети“ што излази на Цетињу има у свеску XII извјештај о „земљедјелској“ школи у Подгорици

од Филипа Јерговића управитеља. У том извјештају говори се и о пчеларству, па се вели: „Наше пчеле находе се поглавито у лежећим ђерзонкама американкама Живановићевог система, јер ове су у опште за практичног пчелара куд и камо боље, прегледније и корисније од усправљених. Али и ориџинална величина Живановићеве американке није баш најбоља за наш крај, који је због *велике суше* на пчелиној паши доста оскудан, већ пчеле се код нас много боље удоме у американкама мало мањег облика, као што их ми овдје и градимо.“ Овдје није назначено кад је та *велика суша*, у које је вријеме. Зато ћемо ми сами вријеме кад је та велика суша означити, да бисмо могли онда из тога извести како се треба у таком крају пчеларити, јер не стоји напредак у пчеларењу само до кошнице него стоји и до начина како се треба пчеларити. Ја мислим, да не ћу можда погрешити, ако кажем да та *суша велика* бива у Подгорици јулија и августа мјесеца а можда и септембра и у тијем мјесецима врло слабо сабирају пчеле нектар. Ако је тако, онда у Подгорици пада главна паша за пчеле у прољеће, и пчелар мора онда гледати да ту главну пашу добро исцрпи. А како ће ту главну прољетну пашу моћи исцристити? Пчелар ће ту прољетну пашу моћи само онда с коришћу исцристити, ако му буду јака снажна друштва прије него што пукне та прољетна паша. Не буде ли имао јака друштва, него ако му из зиме изиду само слабице, онда од користи не ће бити ништа. Главна ће паша прољетна те слабице окријенити, оснажити, ојачати, али добити, сувишка за пчелара не ће бити никаквога. Шта више те ојачане, оснажене кошнице удариће натраг кад наступи велика суша у јулију и августу и оно меда што су пчеле сабрале за главне прољетне паше, то ће сада кад удари суша све на легло потрошити, те ће тако без меда ући у зиму и пчелар не ће знати шта ће радити. У таком крају ако пчелар не притече у помоћ пчелама својом вјештином и својим знањем, не ће се моћи с коришћу пчеларити. Ту се не смију кошнице оставити да пчеле саме раде без помоћи пчеларева, јер пчелар не ће за-

цијело имати никакве користи од својих пчела изузимајући ванредне године, у којима нектар и са плотова цури — као што би рекао покојни Берлепш. У таком крају мора бити велити мајстор, који би могао напредовати у пчеларењу са плетарама. Са плетарама у овом крају сваки је напредак у пчеларењу безуспјешан. С плетарама може се с успјехом пчеларити само у онијем крајевима, гдје главна паша пада у јесен, па ма не било прољетне паше ништа. Да бисмо боље разјаснили како треба пчеларити у онијем крајевима, гдје нема љетне и јесење паше, казаћемо прије како се пчелари гдје има јесење паше. Пчелар, који има само јесење паше, а прољетне нема, а при том пчелари са плетарама, мора како гране прољеће своје кошнице спекулативно прихрањивати медом све дотле, докле му првенци ројеви не брду излазили. А кад му првенци буду излазили, пре стаће са спекулативним прихрањивањем. Ако рђаво вријеме наступи за вријеме ројења, мораће спекулативно прихрањивати и ројеве неко вријеме. Кад удари јесења паша од бијела босиљка или вријеска, сав ће се труд и трошак пчеларев стоструко наплатити. Пчелар ће на свршетку паше одређени број својих кошница потући, а опет одређени број својих кошница оставити за пријесјед. Мед је из потучених кошница добит пчеларева, а кошнице јаке за пријесјед остају пчелару као капитал, којим ће даље пчеларити. Ко зна рацијонално пчеларити, тај ће у крају, гдје има само јесење паше, моћи лијешу добит од меда имати и ако буде пчеларио са самијем плетарама. То пак не ће пчелар постићи са плетарама, ма како знао рацијонално пчеларство, у оном крају гдје нема јесење паше и гдје је главна паша прољетна. Зашто? Да се може у крају, гд е је само прољетна паша, с успјехом пчеларити, морају кошнице све јаке изаћи из зиме тако, да како прољетна паша пукне, могу ту пашу и употребити. Али као што се зна, покрај све пажње ипак неке кошнице из зиме изиду послабе, и тако кошнице треба сада спекулативно прихрањивати. Али рано спекулативно прихрањивање не само да не помаже ништа него још већма сатари кошнице.

Раним спекулативним прихрањивањем изазивају се пчеле на излет, а будући је напољу још хладно, то силне пчеле погину од хладноће. Спекулативно дакле прихрањивање раздражи пчеле на излет, а тај је од грдне штете за пчеле. Дакле спекулативним прихрањивањем врло раним не може пчелар своје кошнице опоравити, оснажити и ојачати да могу достојно употребити прољетну пашу и са плетарама то може најмање бити. Пчелар дакле мора тражити други начин како ће своја друштва ојачати да могу одмах у прољеће сабирати медени сок. Ништа друго не остаје пчелару у оваком крају него своје кошнице спекулативно да прихрањује пред јесен. У августу и септембру дакле прихрањивање пчелар спекулативно. Тијем ће прихрањивањем раздражити матицу на ношење јаја и до октобра изаћи ће два и три кола младих пчела, које су само cadre зиму добро издржавати. Што матица залеже, послје 21. дан изиду пчеле. То је дакле једно коло младих пчела. Тако три кола пчела могу изаћи до у октобар и такве јаке кошнице с младим пчелама и с младом матицом презимиће лепо и изаћи ће јаке у само прољеће. Али да то изведем као што треба те да онда у прољеће и достојно са својим пчелама исцрпем главну пашу, морам имати само кошнице са покретним саћем и то кошнице велике, а не мале као што се то чини на пчелињаку у Подгорици. С кошницама малим, ма биле оне и с покретним саћем не може се прољетна паша исцриести као што треба. Ја представљам себи да је главна паша у Подгорици у мају и јунију. Представимо себи да имамо мале кошнице са покретним саћем или плетаре, које смо ми све у јесен спекулативно прихрањивали и које су из зиме јаке изашле, те које су се до маја још тако оснажиле, да им у мају нико не може стати на пут да се не роје. Ако се пак за вријеме главне паше у мају изроје, онда нам је сав рачун покварен. Ми ћемо добити ројева, али меда не ћемо. А ми смо ишли за тијем да меда добијемо. Плетаре не можеш зауставити да се не роје, а и мале американке са покретним саћем такође је тешко зауставити од ројења. А напошљетку

није ни добро заустављати ројење, те радити њешто против природе пчелиње. Шта дакле треба радити? Треба дакле имати велике американке моје конструкције, а не мале као што то чине у Подгорици, јер само у великим американкама можемо стати на пут ројењу и исцрпсти нашу прољетњу као што треба. Само у великим американкама можемо ми нагон пчелињи за ројењем да не угушујемо, па ипак да се пчеле не роје. Ми можемо у великим американкама нагон пчелиње за ројење забашурити и у пчели изазвати други нагон, нагон за грађење саћа. То можемо чинити за вријеме ројидбе додајући вјештачко саће. То се пак може чинити само у великим кошницама, а са малим не можеш ништа. У малим кошницама изигра пчела пчелара, а у великим опет има пчелар у својој власти пчелу, јер додајући вјештачко саће у кошницу одбија пчелар нагон у пчели за ројењем, а изазива нагон за грађење саћа. Тијем пак пчеле постају вредније, и међутијем, кад удари главна паша, пчеле надвладају матицу уносећи медљани сок у кошнице тако, да матица нема гдје да носи јаја. Послије таквих операција мора истресаљка (центрифугална справа) тандркати у соби пчеларовој и чело пчеларево разведрити. Сад је сва снага пчелиња концентрована на сабирање меда и други сваки нагон сад у пчели престаје. Што сад пчелар више истреса мед, тијем све више дражи пчеле на напорнији и неуморни рад. Ако је дакле таква паша у Подгорици, какву ми сад замишљамо и какву ми држимо да јест, онда се у таквом крају може са успјехом пчеларити само са кошницама са покретним саћем и то са великим американкама, а са кошницама са непокретним саћем и са малим американкама не може бити права успјеха никад. Уосталом не вриједи ни велика американка у оваком крају ништа, ако пчелар не зна пчеларити онако, како смо ми овдје разложили. Ја ћу се радовати ако сам погоднио главну пашу у Подгорици, јер само се по њој може пчелар равнати како ће удесити своје пчеларење.

Како да се рашири и утврди рационално пчеларство у нашим крајевима?

Свима пријатељима пчеларства

приказује

Иван Маширевић.

(Свршетак).

Олико је мени познато већина наших учитеља, особито сеоских, имају уз стан и одређено земљиште за врт. Ово земљиште под именом врта даје се учитељима, да га употребе у своју корист. Добро би било такво земљиште које би било близу школе или близу места дати и оним учитељима, који га може бити немају. То земљиште нека употреби сваки учитељ за своју корист, али под извесним условима. То земљиште морало би у истини бити врт и то школски врт, који би морао имати по нацрту одређен облик и прва и најглавнија сврха тога врта морала би бити та, да се у њему школска деца па и нешколска уче свему оном, што се у врту, може радити. У сваком врту морало би бити заступљено рационално воћарство, виноградарство, пчеларство, повртарство и цветарство. Све радове морао би обављати сам учитељ уз присуство својих ученика и уз њихову помоћ.

Ја нећу даље ређати нацрт таковога врта нити рада у њему, него ово сам само напоменуо укратко зато, да читаоци могу боље увидети корист таковога врта.

Ја сам уверен да би такви вртови постигли исти такви успех ако не већи, него сама школа у ужем смислу.

Кад говоримо о школама уопће, ми морамо имати у виду већину наших сеоских школа, које посећују скоро сама сељачка деца, која ће данас сутра такође земљеделци бити као и родитељи њихови. Таковој деци основна школа мора бити и школа за живот. Да тако дете спреми школа и за живот мора га васпитавати не само у скамији са пером, писаљком и књигом него и у врту, у природи са књигом, речју и алатом у руци.

Кад би свако дете имало прилике, да се поучава свима радовима, који се у врту могу научити, из врта би изнело много знања. У првом реду научило би свако дете рационално радити оне послове, који ће њему доцније као човеку здраво

требати. Колика је само ова корист! Од тога не само да би имало свако оно дете своје личне користи, него и цео народ, јер би се тим путем најбоље подизала култура у народу.

А зар су мање важне ове користи, које ћемо у најкраћим цртама изређати:

У врту, на пољу, дакле у природи и најбоље и најлакше може свако дете познати природу и природне науке. Природне науке пак имају знатан утецај на опће образовање. Природа и природне науке најбоље васпитавају дете у религиозном духу особито још ако нешто и учитељ на томе настоји. Ја сам уверен да ће свако дете стећи више појма о Богу и религији у школском врту уз доброга учитеља него у скамији уз равнодушнога учитеља и рђавога катихизиса. Деца више воле експерименталне науке него апстрактне а дакако и лакше им је. Ја мислим кад би се овака важност дала школским вртovima, да би школски врт т. ј. радови у њему пробудили живљи интерес за тим струкама па би се наш свет више бавио читањем корисних књига и листова, а мање би доспевао на партизанску глупу политику и свађу.

Где има школски врт и где ученици раде у њему, ту не треба друге гимнастике. У врту су разноврсни радови тако да кад дете ради разне послове, цело му тело и сви мускули раде. Осим тога ово је добра гимнастика већ и зато што је у врту на свежем зраку.

Све ово што сам у најкраћим цртама скицирао о вредности школскога врта тиче се воћарства, виноградарства, повртарства, цвећарства а особито пчеларства. Овим путем не само да би се постигле горе наведене добити од школскога врта него и то, да би се све гране пољопривреде не само добро радиле него би се и знатно рашириле.

Ко ми може порећи да све ово није тако? А кад у томе има толике важности онда треба то извести. То пак остварити не би било тако тешко, особито тамо где уз школу већ има врт.

Све ово да се оствари, морало би се још нешто учинити. Морало би се настојавати на томе, да се сами учитељи тој работи науче.

На нашим учитељским школама пчеларству, воћарству и другим сличним струкама морала би се поклонити већа пажња него што се то чини. Ја знам да се у Немачкој па у новије

доба и у Мађарској особито настојава у учитељским школама да се у овим струкама питомци добро спреме.

Да се зблиа на нашим учитељским школама на томе слабо ради може нешто приметити и „Српски Пчелар“.

О овоме је већ било спомена у овоме листу у једној белешци, но ово је згоднија прилика да се и опет спомене. „Српски Пчелар“ је једини лист своје врсте код нас па ни један ученик ни једне српске учитељске школе није се пријавио за овај лист, шта више ни један учитељски завод, и ако је свима послато два пута а неком и три пута на углед. Међутим су сви Срби ученици на државној мађарској учитељској школи у Баји (14) претплатници „Срп. Пчелара“!

Кад би се ове погрешке поправиле и недостаци попунили нема сумње да би се рацијонално пчеларство код нас уздигло и заузело угледно место у свету.

У прилог ширењу рацијоналнога пчеларства требало би још и путника учитеља и надзорника. И ово је већ код других народа покушано и нашло се да је врло добро.

Мађари имају осам путника учитеља за пчеларство и једног врховног шефа-инспектора; осим тога подигли су на 180 школа рацијоналне пчелињаке и утрошили на пчеларство 80.000 фор. Леп успех од овога охрабрио их је те се сад министарство свим могућим начинима се труди, да још више рашири рацијонално пчеларство. Хрватска земаљска влада има такође свога путника учитеља за пчеларство. А и ако је у Хрватској и Славонији већ у многим школама заведено рацијонално пчеларство, ипак би требало да има више путника учитеља и једнога надзорника, јер Хрватска особито Славонија је земља створена за пчелу и пчеларство. А и код нас за наш свет би био потребан бар један путник учитељ за пчеларство, који би имао обратити особиту пажњу на учитеље, школе и остали свет. Особито би ово потребно било за наше лепе манастире. У манастирима би од преке потребе било завести рацијонално пчеларство* и воћарство. Ово би било племенитије занимање и корисније по углед калуђерскога реда него прекомерно одавање правој великој економији као главном

* О овоме опширније види мој чланак у „Срп. Сиону“ г. 1893.: „Зашто и како треба наше свештенство да подупире развитак пчеларства стр. 201. и 219. и други: „Пчеларство у монашкој школи“ стр. 641.

занимању. Код ових послова слатко би се могли нарадити калуђери а да заиста не смета њихову угледу.

Нови ће расадник монашког свештенства, монашка школа у Опову, без сумње и ово поправити а то мислим из разлога који је противан мало час споменутом код учитељских школа т. ј. што је управитељ монашке школе г. архимандрит Шевић наручио за свакога питомца по један примерак „Српског Пчелара“ с намером да их овај поучи и да им он буде једна корисна књига у њиховој личној библијотеци. По времену требало би очекивати, да сваки калуђер особито питомац оповске школе буде спреман и способан за путника учитеља у нашем народу за поједине лене струке особито за пчеларство и воћарство а уједно својим животом и примером за учитеље уздржљивости и побожна живота, тако би они постали у нашем народу особито по селима мисионари доброга.

У прилог ширењу рационалнога пчеларства изнећу једно писмо уредништву „Српскога Пчелара“ од г. М. П. учитеља из Госпођинаца:

„Врлоштовани господине уредниче! Покретањем листа „Српског Пчелара“ види се, да имате лепу и благодетну намеру, да се пчеларства у нашем народу што већма разграна и усаврши па и одомаћи. А тиме, што је листу заштитник Њег. Светост патријарах српски јамчи, да ће се лист не само одржати но да ће — ма и полако — сврху своју постићи.

Ако ико, учитељи би требали да на томе пораде, да наш народ пчеларство пригрли, али, наравно, морали би прво и сами се на то одати; но ва жалост једва ако је десети део учитељства томе одан. Но морамо и то признати, да томе није узрок само нехатост, него још и друго нешто. Главни је узрок *немаштина*. Пчеларити које како не вреди, то је као и не пчеларити, а пчеларити рационално, то кошта; јер набавити бар до 20 американ кошница а поред тога и потребне справе и истресаљку, то кошта новаца, бар за учитеље, који — као што је познато — не располажу сувишком, то је много. А рационално пчеларити са 3—4 кошнице, то не вреди. То ће бити, дакле, да је главни узрок, што се учитељи слабо пчеларством занимају.

Нема сумње, да би пчеларство боље коракнуло и напредовало, кад би се учитељи на то одали. А да би се ови могли на то вољније одважити, ја мислим да би Ви могли томе много допринети.

Мислим, да би добро учинили, кад би се обратили на високо-славни Школски Савет, да Он учитељима и општинама пчеларство препоручи, а *уједно да општинама наложи*: да оном учитељу, који би хтео пчеларством се бавити и пчеларити, имају ради набављања кошница и справа потребну своту новаца предујмити, које би он од прихода истога у 3—4 године отплатити т. ј. вратити имао.

Тако би било више њих учитеља, а поред ових и других у месту, који би се пчеларењу одали.

Ја мислим, да би високославни Школски Савет то могао учинити; јер кад су политичне власти могле политич. општинама да наложе, да су ове морале да набаве „шмркове“ и неке машинерије „пећи“ за испаравање одела у случају какве заразе, које у стотине и хиљаде засеца и све су их код нас у Бачкој без приговора набавиле, што да не би вксл. Школ. Савет могао општинама наложити, да учине један издатак, који ће на корист послужити и који ће општина опет на сигурно натраг добити.

Ово сам приметио у лепој жељи и намери, да се пчеларство у Срба што већма одомаћи, са које сте и Ви „Срп. Пчелара“ покренули. Госпођинци 21. новембра 1896.

С особитим поштовањем

Мила Пејић

срп. нар. учитељ.

Ја сам на ово писмо учинио малу примедбу, коју ће читаоци наћи у броју 4. под „Одговори“. Ово писмо у целини доносимо овде као одзив наше добре воље, а ако Бог да, ми ћемо се трудити, да све учинимо што ми будемо могли учинити у корист ширењу рацијоналнога пчеларства у нашим крајевима.

У корист ширењу рацијоналнога пчеларства као важне и лепе пољопривредне гране требало би и наше новинарство колико толико пажње да поклони, јер има листова, који би могли и који би требали неки пут по дужности, ако ништа, бар да напомену да је изашла ова или она пчеларска књига. То би бар онда могли учинити кад већ ређају друге нове књиге. А они док ређају такве књиге, које никако немају може бити свезе са струком онога листа, дотле испуштају књиге, које су им ближе, и које су им познате и још у неколико засецају у струку такога листа.

Завршујући засад овим, желим, да сваки пријатељ пчеларства ма и не био пчелар уради од своје стране у корист пчеларства онолико колико може и што може.

Појила за пчеле.

Пчеле могу употребити само течан мед. На ушећереном, уикреном меду, ма колико га било у кошници, пчеле морају умрети, ако им се за времена не да воде, да тај мед растопе

и за своју употребу приправе. Пчела не може живети без воде, као што не може бити и опстати без шећера, који јој природа пружа у медљаном соку.

Пчеле налазе воде или у самоме меду, или ван кошнице по локвама, око студенаца, по влажним местима. Оне је не потребују у једнакој количини у свако доба. Зими им свачег мање треба, те и воде. А што ближе пролећу, то све живљи рад настаје у кошници. Матица већ почиње заплувати ћелице, а с тим радом њезиним настају веће потребе у меду, цветном прашку, а поглавито у води, које пчеле немају на стоваришту, него ради ње морају да излећу изван кошнице. С прва се оне намирују водом у близини пчелињака. Трава, земља, дрвеће, још је влажно с првим излетима. Кашње, кад настане сувље време, пчеле су приморане да се отискују подаље од пчелињака и тада се виђају око барица, потока, студенаца и влажних места. Ако је вода далеко од пчелињака, једна је незгода по водоноше пчеле што дангубе, а друга још већа што многе пчеле на води или на путу до воде животом плате, а живот сваке пчелице је веома скуп у ово време, те од веће погибли пчела осећају се рђаве последице целе године, зато се пчелар не радује, кад му матице одвећ рано пронесу. Милије му је, па на том и настојава, да му народи мирују још неко време иза првог излета. Особито месец април са својих јаких и честих ветрова кобан је по пчеле. Они их обарају на још хладну земљу, са које се никад више ни не дигну. Да се дакле не би пчеле излагале опасности, сваки пчелар ваља да стави у близини пчелињака појило — суд с водом — и то одмах после првог излета. Појило треба метнути у заветрину и на сунчаном месту, воду мењати да се не ублати и не усмрди а у њу долази маховина или парчад од трске. Ако немамо на пчелињаку склонитог места, где да оставимо суд с водом, онда га ваља са три стране, и то са северне, источне и западне заштитити даскама. За први пут метне се на крај суда мало меда, да би се пчеле намале и навикле на појило. Воду не ваља замедљавати, јер тако лако ускисне, а и тим се изазива у пчела грабеж. Који пчелар има природна појила у близини својег пчелињака, разуме се да му није потребно вештачки намештати. Како пчеле потребују и соли (алкалија), то није на одмет ставити суд са сланом водом поред обичне. Пчеле — као што је познато — не уносе више воде, него колико им је за

онај пут потребно. Имајући то на виду пчелар ваља да им додаје бистра меда, ако би због рђава времена лет био пресечен на дуже.

У Сомбору фебруара 1897. *пои Милугин Гавриловић.*

Нешто у прилог „Вештачког ројења“.

Како се вештачки роји то је већ довољно расветљено у нас, нарочито у одличном пчеларењу г. Ј. Живановића и пчеларству г. М. Гавриловића, зато о томе уопште говорити, нема се потребе. Али једна врло важна прилика у вештачком ројењу чини нам се да није довољно расветљена или боље рећи утврђена.

Од сва три основна начина вештачког ројења (са готовом матицом, матичњаком и јајима) последњи, и ако до душе најгори најобичнији је у нас.

Том је узрок, што је рацијонално пчеларство, још врло њежна биљка у нас, још у првим данима свога развића, те је мало пчелара, који имају толико кошница, да би могли одгајивати нарочите матице за вештачко ројење; но се обично једна кошница подели у две. У једној остане матица а у другој потребни материјал за образовање нове матице. Сад долази једно врло важно питање: где треба да остане матица, да ли у старој кошници, тамо где остају старе пчеле, или у новој, где су само младе пчеле? Једни пчелари кажу у новој, други у старој, али не наводе никаквих разлога ни за први, ни за други случај. Једни опет веле да је све једно, било у старој или у новој.

Међутим то није свеједно него је ствар врло важна, где ће остати стара матица, и до правилности овога рада често пути једино стоји цео успех.

Да објаснимо. При вештачком ројењу у једној кошници остају све старе пчеле, а у другој све младе, које још нису излетале на пашу. Старе пчеле махом су у половини, а неке и при крају свог трудног и племенитог живота, а и иначе изнурене и ослабљене од прекомерног рада. — Нова матица док се образује, оплоди, према времену, потребује на 30 дана. За 30 дана *половина ће старих пчела поумирати*, и кад матица почне носити јаја, она ће имати на расположењу, *само пола друштва*. — Сасвим је други случај са младим пчелама. Оне су у најбољој снази својој. — Младе, здраве, чиле, још нису ни из кошнице излзиле, и једва чекају да са божанском музиком полете по лепом и мирисном цвету. — Свака има пред собом изгледа бар за 6 недеља живота, а то је више времена, но што треба

матици да се оплоди. — Дакле *младе ће пчеле све* живе и здраве дочекати оплођену матицу. Утврђен је факат, да се матица поред других увета, при ношењу јаја управља и према броју пчела, које ће посетити легло. Што је више пчела, више ће јаја матица носити и тиме пре народ развити, што је мање пчела, мање ће матица носити и тиме ће развиће народа успорити. Дакле кад би дали да старе пчеле излегу нову матицу, оне би до њена оплођења половина поумирале, половина би само матицу дочекала, и она би морала за половину ношње јаја ограничити; а кад би дали младим, оне би све живе матицу дочекале, и према старим, она би за половину више јаја носила, и у истој размери и народ ојачала и куд и камо брже народ развила. — Из овога излази сасвим јасно правило: *Матицу треба оставити у кошници где су старе пчеле, а младима дати материјала, да образују нову матицу.* И кад се овако ради, имаћемо обе кошнице снажне. — Тамо где су старе пчеле, и где је смртност већа, остављена матица ће одмах попуњавати губитак, а овамо где су младе, довољан број младих пчела, даје могућности матици, да и њу врло брзо развије.

Још нешто, и ако је познато, није рђаво да се напомене, јер јако утиче на успех овог начина рођења (са јајима). — Рођење треба извршити, што је могуће раније. — Младим пчелама треба дати саће само са поклопљеним леглом, а јаја и непоклопљено легло (сем нешто материјала за образовање матице) старим, јер младе за неко време не могу излетати на пашу, те да би могле прибирати сав материјал потребан за хранење уљева. Матичњаке не треба сећи, но им треба оставити све, да оне саме избор направе, јер ће онда свакако бољи испасти.*

Алексинач.

М. Кр. Прендик.

* На овај чланак ћемо се осврнути у броју што долази. Гл. уред.

К њ и ж е в н о с т

— Изашао је 2 и 3 број „*Винограда*“ лист за виноградарство и воћарство, што га уређује Јован Марић, са овјем лијепим садржајем: Каламљење лозе; најодабраније американке лозе; калем и воћарство у народу; ужиљени леторасли ружини; виноградарски календар; поука; питања и одговори; књижевност. Ми особито препоручујемо овај лист, који врло лијепо уређује Јован Марић, и који пружа виноградарима лијепе и здраве поуке. У данашњим јадним данима за виноградарство добро нам је дошао „Виноград“ са својим савјетима и поукама.

— У 5 и 6 броју „*Тежака*“, илустрованог гласника српског пољопривр. друштва штампан је говор Јована Живановића из пчеларства на пољопривредном курсу приређеном за учитеље основних школа, а држаном у Топчидеру 9. и 10. августа 1896. г. Тај је говор шта-

пан по биљешкама вриједнога учитеља Живојина А. Поповића.

— „Трговински Гласник“ јавља ово: *Пчеларско-воћарска задруга* за округ моравски примиће ове године до 6 младића, да их на своје добру као своје питомце о своје трошку обучава у рационалном пчеларству, виноградарству, повртарству и т. д. како у теорији тако и у пракси. Предавања ће трајати од 15. марта до 1. новембра. Последњи је рок за 10. март. Уз пријаву треба приложити крштеницу, школско уверење, уверење о владању и дозволу родитеља или стараоца. По свршеном курсу добиће сви уверење о показаном успеху, а који се буду одликовали и награде. Адреса: Пчеларско-воћарској задрузи. Параћин.

П а б и р ц и

— **Извлачење срећана пчеларско-воћарске задруге. 22. и 23.** фебруара по ст. извлачиле се срећке пчеларско-воћарске задруге у Београду у стану управе држ. класне лутрије, те на оне срећке које је уредништво овога листа распродало, пали су ови згодици:

Једну Верзонову кошницу са оквирима без пчела добили су бројеви: 1732 и 1924.

Књигу „Пчелар“ од Гавриловића добио је бр. 3247.

Књигу „Воћарска башта“ од Петра Стојадиновића добили су ови бројеви: 1707, 1739, 1747, 1780, 1921, 1925, 1935, 1940, 1943, 1957, 3228, 3231, 3232, 3235, 3238, 3241, 3250, 1529, 1530, 1532.

Пчеларску кашу добио је бр. 1941.

Један оквир пун меда добио је бр. 1922.

$\frac{1}{2}$ кгр. меда добио је бр. 1794.

$\frac{1}{4}$ кгр. меда добили су бр. 1915, 1923, 1937, 1948, 1951, 1954, 3229, 3230, 3236, 3248, 3249, 1533.

Сви остали бројеви добили су „*Пчеларство*“ од *И. Маширевића*.

Ко жели свој згодитак подићи нека пошаље своју срећку Пчеларско-Воћарској Задрузи и од ње ће добити.

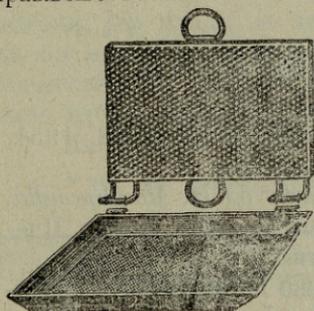
— **Како пчеле граде саће врло је тешко посматрањем сазнати.** Раушенфелз тврди да пчеле поступају овако: Једна се пчела ухвати предњим ногама за греду горе у кошници или рецимо горе за оквир, и стражње ноге пружи доле. Друга се ухвати само за једну стражњу ногу те прве пчеле, а никад за обје стражње ноге, него једном ногом стражњом миче та прва пчела горе доле као да хоће нешто да захвати њоме. Трећа се опет пчела ухвати за једну стражњу ногу те друге пчеле, која опет другом својом стражњом ногом миче горе доле и т. д. и никад се ни једна пчела не ухвати за обје стражње ноге другој пчели него увијек само за једну. Увијек је дакле једна стражња нога слободна, која се непрестано миче горе доле. Раушенфелз мисли да то мицање ногу заједно са дисањем служи за стварање веће топлоте и да би се тијем из млијеча (chylus), који је доспιο у стражње тијело, што брже излучила масна материја од које постаје восак.

— **Туђице.** Ако хоће пчелар да се потпуно увјери да ли му која кошница заиста нападнута од туђица, нека ухвати једну пчелу, која хоће из лета да полети и нека је прстима згњечи. Ако има меда у њезину желуцу за мед, онда је туђица, јер пчеле, које излијећу на пашу не носе са собом мед. Ако пак хоће да се увјери, из које су кошнице туђице, нека пчеле на лету нападнуте кошнице поспе брашном, на ће онда моћи опазити у коју ће кошницу одлијетати посуте пчеле брашном.

— **Подјела рада код радилица.** Младе пчеле хране уљеве у кошници, а маторе сабирају медљани сок и само у крајној невољи обављају маторе пчеле унутрашње послове. Између младих пчела, што хране уљеве и маторих пчела, што сабирају медљани сок, има физиолошке разлике. Код првих је доња жлијезда у глави већма развијена, а код других опет горња жлијезда у глави и жлијезда у нагруднику је већма развијена. Шенфелдо је доказао, да горња жлијезда у глави и жлијезда у нагруднику служе за инвентирање нектара у мед, а доња жлијезда служи за инвентирање цвјетнога прашка у рђу. А будући да се млијеч састоји из рђе и меда, што је све скухано у желуцу за сваривање, то је онда доста јасно да младе пчеле боље знају млијеч зготовити него маторе пчеле.

— **Осим кошница и других справа пчеларских, које су наведене у мојем „Ценовнику са пчелињака Јована Живановића“ јављам читаоцима „Српскога Пчелара“ да имам готових Ричејевих справа за прављење вештачкога саћа (дужина 28 см. ширина 27 см., које продајем по 13 флор., јефтиније него што се може добити код самога Ричеја. Величина је справа на по тој и вештачкога саћа удешена за оквире, какви су у Американци Јована Живановића. Ако пак ко има мање оквире, он ће вештачко саће, које добије из ове справа опсећи према својим оквирима. Отпатке ће истопити и употребити поново за вештачко саће и не ће му ништа у штету ићи. А справа му за прављење вештачкога саћа остаје и за случај, ако би временом хтео пчеларити са Американкама.**

Јосим Живановић
трговац и пчелар.

Ричејева преса за вештачко саће.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Преглата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.